

NOVA PRAVDA

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstropje. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.
Priloga: „Tedenske slike“.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo 8 dinarjev.

Kako naj se ozdravlja gospodarska kriza.

Težko je življenje. Posebno težko pa je za delavca in sploh nameščenca, kateri ima tako zelo malo eksistenčnih pogojev. Ima samo svoje zdravje in priliko ter možnost delati. Ako odpove zdravje, je pri njem konkurz, zlasti, ako je bolezen nevarnejše narave. Življenje sebi in družini more vzdrževati le s podporami iz naslova zavarovanja. Ker ni zavarovanja za slučaj onemoglosti pri dolgotrajnejši bolezni nastopi popolna katastrofa. Zato je zavarovanje nujno potrebno, vsaj toliko časa, dokler pridobitne in mezdne prilike niso take, da bi delovni človek mogel za take življenske prilike imeti na razpolago zadostno prihrankov. Dokler tega ni, je vsak odpor proti zavarovanju zločin in samo znak, da še nismo zreli biti ljudje. Enak je položaj za delovnega človeka ob trenutku, ko zgubi delovno možnost, ko postane brezposeln, ko je človek tako rekoč ob polni sili zdravja in delavoljnosti živ pokopan. Brezposelnost je največja zalogra človekova, ki ga vodi do prepričanja, da je med živimi bitji človek najbolj zanemarjen. Ptice pod nebom in rože na polju ne delajo, pa so oblečene in site tako, da človeku, kroni stvarstva, delajo veselje. Človek — pa ni ne oblečen in ne sit.

Gospodarstvo preživlja krizo. Bori se za obstoj. Nikdar ne bo takega družabnega reda, v katerem bi kriz ne bilo. Resnica ostane, da je za kruh potreben boj in da pečene piške nikjer iz neba ne padajo. V boju pa nastajajo težki trenutki kriz. Krize so v sovjetski Rusiji in krize so v najbolj kapitalističnih državah, Angliji in Ameriki. Gospodarske krize niso v zraku všeč, kajti, brez vpliva na široki krog ljudi in brez vpliva na druge pojave organiziranega življenja. Zato je gospodarske krize ozdravljati z vidika splošnosti, ne s stališča zasebno-kapitalističnih interesov in po načelu: reši naj se, kdor se more, drugi naj pa poginejo. Gospodarska kriza prinaša za delavca in nameščenca neposredno dvojno nevarnost: znižanje mezd in odpust iz dela. Ako stojimo na stališču, da je gospodarske krize ozdravljati le z vidika splošnosti, na račun celotnega naroda, ne samo na račun enega stanu, predvsem delavca in nameščenca, ne smemo dopustiti, da ima podjetnik v primeru krize v svojem obratu prosto roko. Tu je potrebno, da svoj položaj predači višji, izven njega stoječi instanci, ki nudi vsa jamstva za objektivno nepristransko presojo celega položaja. Ta višja instanca bi imela biti edina pristojna, da odloči, kdaj in kateri ukrepi so dopustni, da se varujejo splošni interesi. Pri nas zakona, ki bi to vprašanje uredil, ni. Vendar pa je v zakonu o zaščiti delavcev, v zakonu o inspekciji dela in v zakonu o borzah dela najti marsikatero točko, na podlagi katere morejo upravne oblasti z večjo intenziteto in večjim vplivom poseči v razplet raznih gospodarskih kriz in zaščititi zlasti delovno ljudstvo pred brezobzirnimi ukrepi. Danes se navadno sanirajo krize v raznih podjetjih na ta

način, da podjetnik zniža mezdo ali da gotovo število delavcev odpusti — ne da bi te svoje ukrepe javil sploh kakoli oblasti in ne, da bi zahteval, da tudi oblast od svoje strani skuša odstranjevati vzroke, ki so bili takim ukrepom povod. V zakonu o borzah dela stoji zapisano, da je vsak večji nameravani odpust javiti borzi dela. Zakaj? Ne zato, da pristojna oblast to namero vzame le na znanje, ampak zato, da ima ta oblast možnost in priliko, da se sama ali s pomočjo drugih pristojnih faktorjev prepriča o utemeljenosti in o obsegu nameravanih ukrepov, gledajoč na pojav ne samo s stališča koristi dotinega podjetja, ampak glavno iz stališča koristi prizadetega delavstva. S trezno presojo položaja je mogoče udarec zelo oblažiti, ako ne preprečiti. Kako se odpusti vrše? To priliko uporablja podjetnik in njegova okolica kot povod, da odstrani iz podjetja neljube osebe ne glede na njih socialne in družinske razmere. Prva zahteva, ki jo moramo pri vsakem najmanjšem odpustu delavstva odločno braniti pa je, da se odpusti izvrše po vidikih socialnih in družinskih razmer.

Zakon o zaščiti delavcev predvideva obratne zaupnike. To je prvi početak demokratizacije gospodarstva. Naš zakon je zelo skromen in kratek in to, kar ustvarja, se niti z daleka ne približa zakonom o obratnih svetih v Nemčiji, Čehoslovaški ali Avstriji. Tam imajo te institucije odločevalno moč, pri nas samo posvetovalno. V delokrog teh zaupnikov spada predvsem tudi sodelovanje v primeru potrebe redukcije in sodelovanje pri ukrepih glede znižanja mezd. Dasi je ta pravica zelo skromna, vendar minister za socialno politiko še ni našel prilike in pokazal volje, da bi izdal s pravilnikom podrobne predpise. Tako danes večina podjetij še ne pozna zaupnikov in ima seveda povoda dovolj, da delajo in gospodarijo brez in mimo vsakega vpliva prizadetega delavstva. Ako pa hočejo sodelovati strokovne delavske organizacije, jim odrekajo vsako pristojnost in se sploh marsikje z njimi ne razgovarjajo.

Potrebo gibanja med našim delavstvom v narodno-socialni smeri smo na tem mestu že večkrat ugotovili. Posebno važni so v tem oziru vzgledi, ki nam jih nudijo veliki narodi, ki bi morali v prvi vrsti zastopati mednarodno orientacijo, ker bi jim le-ta ne mogla škodovati tako, kakor lahko škoduje malim narodom. Če se kdo izgovarja na predvojni in medvojni čase, češ, takrat je bilo res tako, toda po vojni so se razmere temeljito izpremenile, ga mi upravičeno zavrnamo, da ni tako. V roke nam je prišla tedenska revija „Soziale Praxis und Archiv für Volkswohlfahrt“ z dne 23. decembra 1926, št. 23, ki izhaja v Berlinu in jo urejuje prof. dr. Ludvik

VABILO

na

ustanovni občni zbor Narodne strokovne Zveze

ki se bo vršil

v nedeljo dne 6. marca 1927. ob 10. uri
dopolodne v mali dvorani Narodnega doma,
I. nadstropje, v Ljubljani.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo predsedstva.
- 2.) Naše naloge in cilji.
- 3.) Sklepanje o ustanovitvi NSZ.
- 4.) Volitve: a) izvrševalnega odbora,
b) upravnega odbora,
c) nadzorstva.
- 5.) Slučajnosti.

Vabimo vse tovariše delegate in zaupnike, da se sigurno in točno udeležijo tega važnega občnega zbora, ki naj bo obenem tudi manifestativno zborovanje narodnega delavstva.

Storite vsi svojo dolžnost in prihitite polnoštevilno.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1927.

Rudolf Juvan s. r.
predsednik.

Dr. Joža Bohinjec s. r.
tajnik.

Ena prvih dolžnosti ministra za socialno politiko je, da z vso naglico in z vsem pritiskom ustvari temelje, da se bo splošna gospodarska kriza in krize v posameznih podjetjih ozdravljale s sodelovanjem delavstva in pristojnih oblasti, t. j. doseči mora, da se v teh težkih razmerah ne bodo uveljavljali zgolj zasebno-kapitalistični instinkti, ampak, da bodo v polni meri zaščiteni socialni interesi delavstva. V tem oziru je strogost ministra povsem na mestu, kajti, ako je gospodarstvo drugih držav z najrazličnejšimi zakoni dolžno v polni meri vpoštevati interese splošnosti, bo tudi naše gospodarstvo preneslo ono skromno omejitve, katero mu nalagajo naši zakoni — kar se pa v praksi niti ne vpoštevava. Obstoječim zakonom je dati polno veljavo!

V narodno-socialno smer!

Heyde. V tej reviji čitamo v uvodnem članku, „Internationale Sozialpolitik und Völkerfrieden“ sledeče: „Die Gesellschaft (namreč socialne reforme, op. pisca) ist die deutsche Zweiggruppe der Internationalen Vereinigung für sozialen Fortschritt, an deren Spitze der Staatskanzler Karl Renner steht, der zwar den Staatsgrenzen nach kein Deutscher ist, aber als Vorkämpfer des grossdeutschen Gedankes mit vollem Recht als Mitbürger betrachtet werden darf. Und neben Renner, dem Deutschen und Sozialisten, steht als Generalsekretär der Vereinigung ein Franzose, Boissard, der den konservativ-sozialen Gedanken repräsentiert.“

Ali je tu potrebno še kako nadaljnje dokazovanje o nacionalnem čuvstvom in udeleževanju enega izmed stebrov nemškega socializma? Kedaj smo slišali podobno sodbo o naših socialno-demokratskih voditeljih? In vendar smo mi majhen narod, ki mu je nacionalno čuvstvo in udeleževanje naravnost potrebno, ako noče utočiti v morju velikih narodov.

Nemški socialni demokrati se obenem zavedajo, da so tudi Nemci, in sicer v prvi vrsti Nemci in potem šele socialisti. Oni nimajo pred očmi samo svojega razreda, ki ga zastopajo, marveč celokupni narod. Kakor je pokazal koroski plebiscit, pri katerem so nemški socialni demokrati igrali odlično vlogo kot avantgarda pangermanizma, so oni tudi imperialistični. Nič manj jim ni pred očmi «Der Drang zur Adria», kakor nemškim nacionalcem. In to se dogaja po svetovni vojni, od katere bi človek pričakoval, da bo izpametovala, če že ne nemških nacionalcev, pa vsaj socialne demokrate. Kakor smo videli, se to ni zgodilo in skupno še vedno sanjajo o velikonemški misli, ki ne pomeni družega, kakor podjarmljenje malih narodov, predvsem slovanskih, proti katerim so Nemci v stanju, da se združijo ponovno z verolomno Italijo, kar dokazuje, da se zavedajo bodočnosti Slovanstva.

katero se mora končno vzdramiti z Rusijo na čelu in priboriti Slovanom na svetu ono veljavo, ki jim gre ne samo po številu, marveč tudi po velikih kulturnih in etičnih dobrinah, ki so jih dali celokupnemu človeštvu.

Naši socialni demokrati pa hočejo biti bolj internacionalni, nego so Nemci sami. Bolj internacionalni, nego so Italijani, Francozi, Angleži, kateri poslednji so v vojni na zahtevo delavstva, ki se je bala nemške zmage in s tem konkurence na trgovsko-industrijskem polju, uvedli obvezno vojaško službovanje, ki je bilo do takrat prostovoljno. Vzemimo stvar iz katerekoli strani, povsod in vedno se opaža, da je slovenski socialni demokrat pravi pritlikavec napram nemškemu, laškemu, francoskemu in angleškemu socialnemu demokratu. Nam ta nacionalna malomarnost mnogo škodi. Čutijo jo zlasti mnogi brezposelni, ki v svoji domovini zaman iščejo kruha, ker jim ga odvezajo tuji. Odkar pa so se na to stališče postavile tudi gotove meščanske stranke, češ, potrebna nam je zveza z Nemci proti Italiji, pa bo v tem pogledu še mnogo slabše. Ne samo v interesu celokupnega naroda, marveč tudi v interesu delavca-proletarca je, da se propagira narodno-socialna smer med našim delavstvom. K temu nas vzpodbujajo veliki narodi.

Klerikalno izdajstvo delavskih interesov.

Na predvečer volitev v oblastno skupščino je govoril na Jesenicah poslanec SLS g. Sušnik in postavil kot glavno zahtevo svoje stranke, da se odpravi davek na ročno delo. Pri utemeljevanju svoje zahteve je silovito rohnol proti RR vladi, ki je vpeljala ta davek, in jo označeval kot reakcionarno in delavskim pravicam sovražno vladno. Sploh so se klerikalci posluževali v volilni borbi in vselej, kadar so nastopali med delavstvom najradikalnejših socialnih gesel. Obljubovali so delavstvu deveta nebesa, če dobe enkrat moč odločevanja v državi.

Vedno smo opozarjali delavstvo, da so klerikalci socialni samo na jeziku. S tem ne trdimo, da klerikalci ne bi bili naklonjeni socialnim re-

formam. Vendar je njihovo socialno delo podrejeno političnim interesom. Za drobtinarski politični efekt so vsaki trenutek pripravljeni izdati svoj socialni program. Zato upravičeno pravimo, da so klerikalci socialna gesla le sredstvo za pridobivanje naklonjenosti ljudskih množic, dočim je njihov namen zapopaden izključno le v uveljavljanju političnega klerikalizma, v duhovnem zaslužjenju naroda, ki boji po njih mnenju lutka na vrvi cerkvene hierarhije. Komur pa ni socializem izhodišče za delo v blagor ljudstvu, ta pa ima ljubezen za socialne pravice le na jeziku.

Klerikalci so vstopili v vladno z radikali pod sramotnimi pogoji. Zadostuje jim, da so dobili oblast v Sloveniji, da lahko dvignejo pest nad

svojimi političnimi nasprotniki, ni jih pa vodila pri vstopu v vladno misel, da koristijo ljudstvu in ublažijo njegov bedni socialni in gospodarski položaj. Ožja družba voditeljev klerikalne stranke bo že imela nekaj koristi od svojih ministrov in tudi zavožene klerikalne gospodarske organizacije se bodo opomogle z raznimi vladnimi koncesijami. Ljudstvo v splošnem pa od klerikalne vlade ne bo imelo ničesar. Klerikalci se naravnost cinično izogibajo vsemu, kar bi lahko napravili, da bi prišlo v korist vsakomur in vsem iz vrst delovnega ljudstva.

Pri razpravi o državnem proračunu, na sejah finančnega odbora, se je sklepalo tudi o tem, ali se naj še naprej pobira davek na ročno delo. Delavstvo se je odločno izreklo proti krivičnemu obdavčenju na ročno delo. Tudi klerikalci so, dokler niso bili v vladi, pritjevali delavstvu, da se odpravi davek na ročno delo. Na delavske zahteve so pa klerikalci takoj pozabili, kakor hitro so prišli v položaj, da ta davek odpravijo. Brez najmanjšega pomisleka so se klerikalci na seji finančnega odbora izjavili za to, da se davek na ročno delo še naprej pobira.

Pred delavstvom se sedaj klerikalci izgovarjajo, da so glasovali za davek na ročno delo, s tem, da je bilo nemogoče spreminjati na državnem proračunu in da so bili v finančnem odboru več ali manj postavljeni že pred gotova dejstva. Izgovor pa ne bo držal, ker je znano, da odprava davka na ročno delo, ne bi bistveno obremenila državnih financ. Davek na ročno delo se konsekvntno in rigorozno pobira le v Sloveniji, vsaj se nabere od te davščine letno v celi državi komaj 50 milijonov dinarjev. Nihče ne more trditi, da bi se dalo že na kak način in drugje prihraniti 50 milijonov in s tem oprostiti delavstvo velikega bremena. Posebno delavstvo v Sloveniji bi s hvaležnostjo pozdravilo sklep, da se ga oprosti dajatev od zasluzka na ročno delo. A tudi svojemu volilstvu klerikalci niso hoteli ugoditi, pač iz bojazni, da bi jim mogoče s tem odpadla ta ali ona politična koncesija.

Pomislmo: Vsi delavci (izvzemši poljedelski dninarji) morajo plačati od mesečnega zasluzka 1000 dinarjev 33 dinarjev davka. Poleg tega se odteguje še delavstvu na kolkovini za delavske liste po pol odstotka, tako, da mora delavec pla-

Ivan Albrecht:

(Nadaljevanje.)

Cucek in Bucek in kar je bilo vmes.

V.

Naenkrat se je razvedelo, kako je Cucek žalostno prepadel pri Matildi. Vse je stikalo glave in se rogalo ubogemu krojačku, ki je bil tako potr in poparjen, da je bil že sam sebi odveč. V dnu srca je preklinjal Bucka, ki je kar nemoteno dalje krojil svoje budačnosti, kakor da ga tovariševa nesreča čisto nič ne briga. Ko je sedel v gostilni in belil prav mastne, je zahreščal o zakoncih, kjer nosi žena hlače in naroči možu:

«Najprej hišo boš pomeđu,
potlej sok iz piskra snedu,
pol boš gnov kostrune past —»

In še dalje:

«Baba šla je v oštarijo
z drugim fantom v tovaršijo —»

«No, no,» so se smejali vinski bratje, «ta je pa dobra, ta je pa čisto za Cucka!»

«Kako pak,» se je pritajeno režal Bucek, «saj jo tudi pojem edino njemu v čast!»

Medtem se je Mihče poročil. Obhajali so svatbo prav veselo in še celo toliko srca je imel Mihče, da je povabil tudi svojega ne-

srečnega brata na svatbo. Nak, to je bilo ubogemu Cucku pa le preveč. Res, odrekel ni, ali v srcu ga je žgalo in skelelo, da je kar poskakoval.

Premišljal je na vse plati, pa nikakor ni kazalo prav. Nikakor ni kazalo drugače, nego iskati pomoči pri Bucku.

«Slišiš,» je prišel k njemu, «ali že veš?»
«Kaj?»
«Mihče se bo oženil —»
«Prav ima, ali ne?»
«Prav! Sram te bodi! Kako moreš reči kaj takega, ko si moj prijatelj!»

Bucek se je nevedno zavzel:
«Za božjo voljo, kaj pa je tebi do tega, če se Mihče ženi ali ne?»

Cucek je vzdihnil:
«Kaj res ne veš?»
«I, kaj naj le neki vem?»

«Mihče vzame Matildo, mojo Matildo —» je zacvilil Cucek in tako žalostno zavil oči, da se Bucek res ni smel smejati.

«Matildo, praviš? — Vidiš, ko nisi znal molčati! Sam si kriv!»

«Bucek,» je zdajci vzdihnil Cucek, «zdaj je, kar je! Nikar me še ti ne muči. Samo to mi povej, kako naj si pomagam —»

Bucek je odkimal:

«Tukaj ti ne morem pomagati.»

«Vse ti dam, kar sem in kar imam,» je ponudil Cucek.

«Iz srca rad,» pravi Bucek, «ali saj veš, kadar ni pomoči, je pa ni!»

«Saj nočem Matilde,» je zatrdil Cucek, «samo tako, veš —»

«Kaj pa, no povej!»

«Na ohcet me je povabil —»

«Mihče?»

«On! Pomisli, ali ni to grozno?»

«Nak, grozno pa ne, nak,» se je veselo zarežal Cucek, «po ohceti je povsod veselo, ne pa grozno —»

«Vidim, da nočeš —»

Cucek se je sesedel in glava mu je od žalosti lezla navzdol ko kepa svinca. Ko se je s čelom že dotikal šiljastih kolen, je začel milo zavijati, ko muc, kadar išče družice.

«Salament,» si je mislil Bucek, «ta je dobra! Zdaj moram poslušati to žalostno mačjo godbo!»

«Ti,» je dejal, «poslušaj no in bodi pameten! Kaj boš tulil, ko ni še vseh dni konec! Saj veš, da se živemu človeku lahko vse primeri, mrtvemu pa samo jama! Koliko sem že jaz prestal svoje žive dni, jokal pa le nisem nikoli! Ne bodi šleva!»

«Tebi je lahko,» je žalostno zatrobil Cucek.

«Nič mi ni lahko, vsem in vsakemu je hudo na svetu,» je branil Bucek, «bodi pameten in daj, da se pomeniva. Dokler bije srce v prsli —»

čati od zaslužka 1000 dinarjev 38 dinarjev davka. Ni pa to edin odtegljaj, ki ga mora delavec utrpeti pri svoji mezdi. Plačati mora še visoke zneske za bolniško in nezgodno zavarovanje, za Borze dela in Delavsko zbornico. Delavci naravnost obupujejo na izplačilnih dneh, ko se jim od skromnega zaslužka odtegujejo naravnost neznosne svote na direktnih javnih dajatvah, ko morajo na indirektnih davkih že tako plačevati več kot preveč.

Krivičnost davka na ročno delo je še bolj osvetljena, če ugotovimo, da je eksistenčni minimum za ta davek določen 5000 dinarjev. Kjer koli je delavec zaposlen, zasluži 5000 Din na leto, saj je to pri 300 delovnih dneh komaj po 16 Din na dan. Nizka določitev eksistenčnega minimuma pravi, da mora vsak delavec plačati davek na ročno delo. Vsaj to bi lahko dosegli klerikalci, da se zviša eksistenčni minimum, če že drugega niso hoteli doseči. A tudi preko tega so šli z brezvestno brezbriznostjo za pravice delavstva.

Še lepše je pa to, da se prakticira pri pobiranju davka na ročno delo dvojna praksa. Delavstvo v privatnih podjetjih plačuje davek po do-

ločilih člena 177. finančnega zakona za leto 1926./1927. Delavstvo v državnih in samoupravnih podjetjih pa plačuje davek po členu 5. zakona o odmeri davka na ročno delo, ki je bil predpisan v letu 1921./1922. za Srbijo in Črno goro. Kakšna je razlika med obema davščinama? V privatni službi plača delavec pri dohodku 12.000 dinarjev letno 396 Din davka na ročno delo, dočim ga plača delavec v javni službi le 132 Din, ker je določen veliko manjši odstotek (0,8%).

Klerikalci, ki so polnih ust z zahtevami o izenačenju davkov, zakaj pri davku na ročno delo niso postavili v finančnem odboru zahteve, da plačuje privatni delavec samo toliko davka, kolikor ga plačuje delavec v javnih podjetjih?

Z glasovanjem za davek na ročno delo so se klerikalci razgalili kot sovražniki delovnega ljudstva. Nobena njihova demagogija ne bo prikrila dejstva, da so z vstopom v vlado izdali življenjske interese delavstva, ko so pritrdili radikalnim reakcionarjem, da se državne dohodke izmoga edinole iz že tako izsušenega in bednega delovnega ljudstva.

★

Razvoj Mednarodnega udruženja za duševno sodelovanje.

Predsednik Mednarodnega udruženja za duševno sodelovanje g. Luchaire je dal pred kratkim sotrudniku nekega svetovnega lista na njegova vprašanja sledeče odgovore:

Kako je do sedaj delovalo Uduženje za duševno sodelovanje?

Po ustanovitvi Mednarodnega udruženja za duševno sodelovanje smo iskali predvsem pot, po kateri bi mogli napredovati k zaželenemu cilju. Dani sta bili dve možnosti: ali sestaviti idealni načrt, ki bi slikal duševno sodelovanje med narodi, ali pa uveljavljati misel mednarodnega duševnega sodelovanja po etapah, katero drugo pot smo tudi v resnici izbrali za osnovo nadaljnjega delovanja Mednarodnega udruženja. Da bi se Mednarodno udruženje pri propagandi svojega programa moglo uspešno uveljavljati, je

bilo potrebno predvsem v vseh državah organizirati operacijske točke, nekaka narodna ognjišča in središča. To nam je uspelo samo ponekod. Delo teh narodnih ognjišč obstoji predvsem v poročevalski službi. Vse stroke človeškega udejstvovanja so pod kontrolo teh odborov in poročajo o tem, ali bi se vsaj moralo poročati centrali, to je Mednarodnemu udruženju za duševno sodelovanje. Na tem programu se še vedno dela in Mednarodno udruženje skuša ustanoviti take odbore povsod tam, kjer so dosedanja prizadevanja ostala brez uspeha.

Odbori pošiljajo potem k centrali svoje delegate, kjer je koncentrirana informacijska služba. Razveseljivo je dejstvo, da imajo odbori povsod, kjer že obstoje, dobre in vestno poslušajoče pisarne, tako da je centrala o duševni delavnosti narodov dovoljno informirana. Kljub temu pa je

treba še vedno zbirati osebne kadre in finančna sredstva, da se bo moglo duševno sodelovanje resnično udeležiti. Ker danes se še na mnogih mestih slabo zapopada pomen in namen Uduženja. Mnogi ga smatrajo za veliko svetovno naučno ministrstvo, kar je seveda popolnoma napačno. Na eni strani bi tega ne dopustile posamezne države, na drugi pa tudi Uduženje nima takih teženj.

Na Uduženje je treba gledati kot na pisarno, ki veže brez razlike v vseh državah. Ne ozira se niti na politične niti na gospodarske pogoje. Po ugotovitvi, da so mnoge države v gotovih strokah organizirane narodnostno, skuša sedaj Uduženje spojiti jih v mednarodno (meddržavno) zvezo. Propagatorje iz vseh držav je Uduženje spojilo in stvorilo med njimi ozko sodelovanje za mir. Kot primer se dá navesti mednarodni kinematografski kongres, ki se je vršil lansko leto v Parizu. Na njem so se sestali zastopniki tako rekoč vseh držav. Na njem se je sestavil poseben odbor, ki je izdelal program bodoče filmske produkcije ter je določil gotove osnove, katerih ne sme kršiti nobena država pri izdelavi filmov. Tako je na primer prepovedano izdelovati filme, v katerih se kak narod smeši in podobno. Sedaj se ta kinematografski odbor stalno sestaja v Uduženju in težko si je predstavljati velikanski pomen tega odbora, v katerem je zastopano toliko držav in ki upravlja ureditev filmske produkcije po njeni vsebini, če upoštevamo razširjenje kina po vsem svetu.

Kot drug primer naj služi združitev zastopnikov mladinskih društev, katoliških in židovskih. Tudi ta sporazum je velike važnosti, ker ta zveza je sestavila poseben proglas, ki se je razposlal vsem zastopanim društvom v razširjanje, in v tem proglasu se zahteva pouk v zmislu programa Društva narodov.

Mnogo se je delalo tudi na polju izboljšanja delovnih pripomočkov. Lepi uspehi so se dosegli posebno v knjigarstvu. V vseh podrobnih vejah te tako važne stroke se je marsikaj izboljšalo. Z ozirom na velik pomen pravilne organizacije knjigarn in knjižnic se ne sme prezreti tega dela.

Seveda, glavna točka programa je najtežje dosegljiva. V svrhu sporazuma med narodi je bilo predloženih večje število načrtov. Eden teh

«Saj si dejal, da mi ne moreš pomagati —»
«Dejal sem, dejal tja, saj veš, da beseda ni konj! Živa vera pa gore prestavlja, ali ne veš?»

«Oh,» je vzdihnil Cucek in ves objokan strmел proti Bucku, «oh —»

Bucek mu je sedel nasproti:

«Tak Matilde praviš, da ne maraš več?»

«Maram? Kaj čem marati, ko je vse zastonj!»

«To je res! Vidiš, saj vem, da si pameten človek —»

«Tudi to mi ne pomaga —»

«No, no, tako hitro pa le nikar —»

«Saj veš, da moram na ohcet. Ali naj bi bil bratu odrekel?»

«Prav si storil, da nisi. Le pojdi lepo na ohcet in dobro se imej! Tako je prav in pametno!»

«Oh, kako naj pogledam Matildi v oči!?»

«To je malenkost! In če ti ne bo všeč, tega tudi ni treba storiti. Samo kadar pride na vrsto 'polštertanc', takrat se pa maščuj!»

Cucku so se zasvetile oči. Novo upanje ga je nenadoma poživilo. Planil je kvišku in hotel objeti Bucka, ki ga je lahko odrinil in nadaljeval:

«Čim pride vrsta nate in dobiš blazinico v roke, jo vrzi pred Matildo in no, potem boš pa že znal —»

«Kar pobegnem ž njo —»

«I, seve,» je potrdil Bucek, «kar pobegni, pa je! Zunaj te bom čakal jaz, pa odidemo po svetu, ali ne?»

«In bo Matilda moja!»

«Tvoja! Seve!»

Vse to je prišlo tako hitro in tako nenadoma, da je Cucek popolnoma verjel v svojo končno zmago.

«Predno odidemo,» je nadaljeval Bucek, «spustiš pa še rdečega petelina na streho! To jim bomo posvetili! V strahu ne bo nihče mogel misliti na Matildo. Namesto da bi zalezovali nas, bodo gasili —»

«Gasili?»

«I no, seve?!»

«Kaj pa?»

«Ogenj!»

«Zakaj?»

«Saj sem ti dejal, da spustiš rdečega petelina na streho —»

«Aha —»

«No, vidiš —»

Cucek je bil potolažen. Samo to ga je še skrbelo, kje bo dobil rdečega petelina! Dasi ga je mikalo, svoje skrbi vendar ni maral razodeti Bucku, ker se je hotel pokazati moža na mestu. Sklenil je, da si poišče rdečega petelina sam.

Šla sta z Buckom še tisti večer malo zalit te vesele in vedre načrte, naslednje jutro pa se je takoj odpravil Cucek na pot za rdečim petelinom. Od hiše do hiše je hodil in ogle-

doval kuretino, dokler ni nazadnje v oddaljeni vasi res našel, kar je tako hrepeneče iskal. Petelin je bil rdeč ko živ ogenj. Cucek je stopil h kmetici in jel barantati. Preplačal je žival s trojno ceno in je bil vendar še vesel, da mu je tako kmalu uspelo...

Na dan poroke je bil Cucek silno vesel in zadovoljen. Tako je ukal, da ga kar spoznati ni bilo mogoče. Dolg in preklejst je plesal, da so se kar opletale noge, pa potrkal in dajal prav junaško za pijačo. Mihče je dejal Matildi:

«No, glej, kako je moj brat dobre volje, pa si se bala, da bo zameril —»

«To je res dobričina,» je pritrdila Matilda. «Kar misli si ne morem —»

Cucek je pel:

«Se tisto dajmo zapet,
kako je prišla Eva na svet —»

«Kdo bi mu prisodil,» so se čudili svatje, ki so opazili povsod veselje in smeh, kjer se je vrtil Cucek.

Tudi družica je bila zadovoljna ž njim. Šment, če bi bil Cucek takole kaj potipal s prijazno besedo, pa bi se bilo kmalu vnelo, tako jo je omamil. Toda Cucku ni bilo do tega. Mislil je na petelina, ki ga je imel pripravljenega, in na končni ples, ki privede Matildo v njegov objem. Komaj je čakal, da je napočila pozna nočna ura, ko se je jela z vseh strani javljati želja: (Konec prihodnjič.)

načrtov zahteva revizijo dosedanjega izmenjavanja publikacij med vsemi narodi, kar zahteva težko in dolgotrajno delo. Toda ta izmenjava je med nekaterimi državami že izvedena, in sicer diplomatičnim potom.

Naravno je, da ima tako širok program mnogo postranskih poti, toda le-te se med seboj vežejo in jih zaradi tega ne gre zanemarjati. Seveda je treba denarja in to ne samo za vzdrževanje dosedanjih stikov, temveč predvsem za njihovo razširjanje in poglobitev. Do sedaj so dale štiri države Udruženju svoje podpore.

Kakšni so stiki Udruženja z državami, ki niso vključene v Društvo narodov in kakšni so stiki z izvenevropskimi državami.

Misel mednarodnega duševnega sodelovanja ni v nobenem oziru vezana na katerokoli današnjo ali bodočo zvezo ali organizacijo narodov. Dela se nasprotno na tem, da bi posamezne države same medsebojno stremele po olajšanju svojega stališča in usmerile svoje delo k miru.

Vsled tega samo po sebi umevno ni mogoče omejiti propagande samo na države, zastopane v Društvu narodov, ali samo na Evropo, temveč se dela po možnosti z vsako državo. Tudi s sovjetsko Rusijo je Udruženje v stiku, sicer neoficielnem, toda zelo dobrem.

Kakšno je Vaše naziranje na razvoj misli duševnega sodelovanja po dosedanjih izkušnjah?

Povsod je naletela propaganda delavnost Udruženja na navdušenje in dobro delovno voljo. Potrebno je, da se oprimejo misli duševnega sodelovanja posebno gospodarski činitelji, ki morajo v mejah svojega delokroga tudi to idejo skušati udeležiti. Delo Udruženja ni zaman in bo gotovo enkrat doseglo svoj cilj. Zaenkrat seveda zavira naglo napredovanje pomanjkanje finančnih sredstev, s katerimi bi se moglo preskrbeti redno propagando tudi tam, kjer je dosedaj še ni, ali kjer je slaba. Toda bodočnost sama bo prisilila poedine narode k temu, da bodo stremeli usmeriti svojo delavnost v smislu duševnega sodelovanja. — In to je cilj!

Politični pregled.

Ljubljanska avtonomija. Radikali so zabavljali toliko časa čez gerentstvo na mestnem magistratu v Ljubljani, dokler ni bil postavljen za gerenta njih izraziti strankar. Radikalom sedaj niti na um več ne pade, da bi v svojem glasilu v «Narodnem dnevniku» protestirali proti kršitvi mestne avtonomije. Za radikale je bila reč rešena, ko so pričeli lahko strankarsko eksploatirati občinsko upravo. Nič boljši od radikalov niso klerikalci. Dokler niso bili v vladi, so neprestano zahtevali razpis občinskih volitev v Ljubljani. Sedaj ko bi pa lahko sami razpisali volitve, pa pravijo, da jih ne bodo in da raje imenujejo sedanjemu gerentu sosvet, kjer bi naj imeli večino seveda klerikalci, četudi so v Ljubljani manjšinska stranka. Volitve naj se pa v Ljubljani po mnenju klerikalcev razpišejo šele takrat, ko bo uzakonjen volilni red s čistimi proporcijami. To pa ne bo kmalu, oziroma nikoli, ker na čisti propore radikali ne pristanejo. Če bi bila resna namera, uvesti za volitve v avtonomnih mestih čisti propore, potem bi zadostoval samo ponižen členič novega finančnega zakona, ki bi spreminjal občinski volilni red in propore bi bil tu. Ako tudi klerikalci dobro vedo, da ne bo nič s proporcijami, ne razpišejo volitev. Boje se, da bi pri volitvah navzlic zvezi z g. dr. Ravniharjem ostali v manjšini. Kot vedno je klerikalcem tudi v primeru avtonomije ljubljanskega mesta načelna izvedba demokracije zadnja briga. Klerikalci so že zadovoljni s sosvetom, ki bo plesal po njih volji. Partijski interesi so klerikalcem več, kot pa da bi prišla Ljubljana že vendarle enkrat do občinskega sveta, ki bi bil izraz volje ljudstva in tudi za svoje delo ljudstvu odgovoren.

Odbori oblastnih skupščin se ne volijo po proporeu. To je odredila kleroradikalna vlada. Počasi prihajajo na dan koncesije, katere so dobili klerikalci za svoj vstop v vlado, za glasovanje raznih nesocijalnih proračunskih postavk. Radikali so privolili, da v Sloveniji klerikalci v oblastna odbora izvolijo samo svoje ljudi, opozicijo pa odrinejo kolikor mogoče v stran. Ker pa ima oblastni odbor zelo obširen delokrog, je gotovo, da se bodo klerikalci svoje absolutne oblasti tudi pošteno poslužili in ker bodo brez kontrole, tudi pošteno — izrabili. Pričakovati je torej s strani oblastnih odborov v Sloveniji poskusov, da se uvedejo zopet časi šusteršičijanskega kranjskega deželnega odbora. Sicer pa mogoče niti škodovalo ne bo, da po dolgih letih zopet pokažejo klerikalci svoje zobe, potem bo vsaj med razcepljenimi naprednimi strankami dozorela parola: vsi v eno vrsto proti klerikalizmu. In nikogar ne bo več po parmesečnem klerikalnem

oblastovanju med naprednjaki, da je klerikalizem le — prazen babb.

Korupcionisti so s pomočjo klerikalcev ušli kazni. Anketni odbor je razpravljal o tem, kakšno poročilo naj predloži narodni skupščini o aferah, ki jih je preiskal. Izoblikovalo se je dvoje stališč. Radikali in klerikalci so rekli, da naj se skupščini predlaga, da sprejme zakon o pobijanju korupcije in da izda vlada predpise o reorganizaciji upravne službe. Opozicija je pa zahtevala, da naj anketni odbor navede imenoma vse ugotovljene zločince, ki so kradli državni denar. Tudi ministre, pod katerimi so se godile lumparije, se naj pokliče na odgovornost. Opozicija je tako utemljila svoje stališče, da mu pošten človek ne bi mogel ugovarjati in bi vsakdo, ki mu je še pri srcu naša država, z obema rokama glasoval za to, da pridejo vsi korupcionisti — brez izjeme — pod ključ. Dokler so bili klerikalci v opoziciji, so tudi zahtevali najostrejšo kazni za korupcioniste. Sedaj, ko so pa v vladi, so pa popolnoma pozabili na to, da se je v državi samo pri preiskanih aferah nakradlo 100 milijonov dinarjev. Brez pomisleka so podali klerikalci roko sprave Rade Pašiču in glasovali v anketnem odboru za resolucijo radikalov, s katero se s praznimi besedami zaključuje vsa preiskava proti korupcionistom. Marsikaj smo pričakovali, da bodo klerikalci žrtvovali za svoj vstop v vlado, ampak tega, da so podprli korupcioniste najgrše sorte, pa res nismo pričakovali.

Politikujoča cerkev. Kranjski dekan Koblar je hotel pri volitvah v oblastno skupščino kandidirati na listi samostojnih kmetov. Ljubljanski škof je pa Koblarju prepovedal kandidacijo z izjavo, da kandidirajo duhovniki lahko samo na listah SLS. Koblar je potem menda v volilni borbi enkrat nastopil na nekem shodu, kjer je priporočil volilec, da volijo samostojneže. Škof se je

sedaj znesel nad Koblarjem s tem, da mu je za kazen odvzel čast dekana. Odstaviti od župniškega mesta Koblarja škof zaenkrat še ni mogel, ker bi izzvalo v javnosti le preveč hrupa. Proti katoliški cerkvi se Koblar ni pregrešil, le to lastnost ima, da v politiki po svoje misli in noče ubogati škofa, ki uči, da mora biti vsak slovenski duhovnik priganjač SLS. V istem času, ko škof kaznuje svoje podrejene duhovnike, ker ne agitirajo za SLS, pa poslanci SLS v Beogradu slovesno izjavljajo, da niso klerikalna stranka. Seveda jim tega nihče ne verjame, ko ve vsa Slovenija, da SLS že zdavnaj ne bi bilo, če bi ne bila njena glavna generalštabna pisarna v škofijskem ordinariatu.

Radić o novi vladi. Na nekem predavanju v Zagrebu je Štefan Radić razmotrivoč sedanjo politično situacijo v državi, izjavil: Radikali so dobili družbo, kakršno zaslužijo. Mi smo govorili, da je Pribečević slabši od radikalov, toda on je mnogo boljši in govorili smo, da je slabši od Korošca, pa je ravno narobe res. Ko smo se združili z radikali, smo mi kurili ogenj, radikali pa so kuhali jelo in použili najboljše. Ko smo se nato združili z njimi, so radikalom priskočili na pomoč klerikalci. Našli so se reakcionarci, ki so sedaj eno. V parlamentu imajo malo večine. Klerikalci so pomagači radikalov v vprašanju volilnega terorja, nasilja in korupcije. Radikali in Korošec so ostali sami kot pravi reakcionarci in «kundakaši». Na eni strani imamo danes demokracijo, na drugi strani pa ni narod, nego sila in kundak ter oblast popov. Radikali in klerikalci so ostali pri oblastnih volitvah v veliki manjšini. Mi smo sedaj za sodelovanje vseh demokratskih elementov. Zlasti tudi s Svetozarjem Pribečevićem. In to iz več razlogov. Pribečević odklanja volilna nasilja kakor mi in zahteva tudi boljšo državno administracijo, zlasti v naših krajih. Pribečević je proti terorju. Iskreno povemo, on ga tudi prej ni vršil, on je le dopustil, da so ga vršili radikali. Še eno: Pribečević je govoril, da iz našega sporazuma z radikali ne bo kruha. On jih je dobro poznal! Mi smo dobili samo poslovna ministrstva, ne pa oblasti, imperija. To smo vedeli in smo bili pripravljeni, da pustimo oblast. Nekaj smo pa le mogli ustvariti. Spoznali smo vso nesposobnost svojih radikalnih zaveznikov. Vi veste, kako sem hvalil Perića. V resnici pa je ta Perić taka ničla, da nimate pojma. On nima pojma o financah, ne o ustavi, in nič ne ve o zunanji politiki. Sedaj so združeni ti radikali s klerikalci, ki so impotentni in defektni na mozgu. To so separatisti ne iz principa, temveč iz omejenosti. Vse hočejo postaviti pod pečevo copato. Bojijo se, da bi se Slovence porobili ali pohrvatilo, kar je seveda prazen strah. V svoji duši smatrajo, da bi bilo bolje, ako bi bila Slovenija ostala pod Avstrijo, ali pa bi bila razdeljena pod Avstrijo in Italijo, češ, da bi tako bila zaščitena njihova vera. Za nas bi bila prava nesreča, da je še več takih Slovencev v naši državi. — Tako govori Radić danes, kaj bo pa jutri povedal, ni preračunljivo. Mogoče je, da bo v objemu s — SLS, kajti Radić je vsak dan drugih misli.

Sreča in blagostanje nas vseh

je odvisna največkrat od srečnega slučaja. Tak slučaj lahko doleti tudi tiste, ki kupijo srečke državne razredne loterije. Žrebanje III. razreda se vrši že 7. marca.

Vsi oni, ki želijo poskusiti svojo srečo

naj si takoj nabavijo srečke pri domačem zavodu, ZADRUŽNI HRANILNICI r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 19. Zunanji naročniki naj nakažejo obenem z naročilom za celo srečko 300 Din, za polovično 150 Din, za četrtinko 75 Din. Po prejemu zneska srečke takoj odpošljemo.

Poleg številnih večjih dobitkov bo znašal glavni dobiček v najsrečnejšem slučaju 660.000 Din.

Narodno-strokovna zveza.

Vsem podružnicam NSZ. Te dni smo razposlali vsem podružnicam vabila in delegatske poverilnice za ustanovni občni zbor Narodno-strokovne zveze, ki se bo vršil v nedeljo 6. marca t. l. točno ob 10. uri dopoldne v mali dvorani Narodnega doma. Vse podružnice naj takoj določijo po dva delegata, ki bosta zastopala podružnico na tem občnem zboru. Poleg tega pa naj pošljejo še druge tovariše člane, da bo naša manifestacija res lepa. Bližnje organizacije lahko pošljejo po več udeležnikov, toda le izvoljena ali določena delegata bosta polnopravno zastopala podružnico. Vse udeležence pa prosimo, naj bodo točno na zborovalnem prostoru, ker se bo občni zbor točno otvoril.

JESENICE. V nedeljo dne 13. t. m. se je pri nas otvorila strokovno-politična šola Narodno-socialne strokovne zveze. Šola je otvoril in pozdravil navzoče podružnični tajnik tov. Lojze Božič. Za izvrševalni odbor NSZ je otvoritev te šole pozdravil strokovni tajnik tov. Kravos, ki je potem imel prvo predavanje. Nad dve uri je predaval o delu društvenih funkcionarjev in o praktičnem vodstvu različnih društev. Njegovo izčrpno predavanje so vzeli zborovalci z odobravanjem na znanje. Naslednje predavanje se vrši v nedeljo 20. t. m. ob 9. uri. Predava tov. dr. Joža Bohinjec o Zvezi narodov in mednarodnem uradu dela. V programu pa so še: predavanje o socializmu, o ustavi, o naši zakonodaji, o strokovnih borbah, o zadružnistvu itd. Jeseniška podružnica je s to šolo pokazala, da se zaveda velikega pomena izobrazbe delavstva.

Kaj mora vedeti vsak funkcionar in član naše organizacije. To je naslov predavanju, ki razpravlja o nalogah predsednika, tajnika, blagajnika, nadzornika, odbornika in člana društva. To spopolnjuje vrzel, ki se opaža pri vseh delavskih organizacijah, ker si niso izvoljeni delavci večkrat na jasnem, kakšna je prav za prav njihova naloga in kaj imajo početi. V zvezi s tem predavanjem je tudi praktični pouk v vodstvu društvenih knjig in pisanju vlog in dopisov. Priporočamo vsem podružnicam, da prirede to važno predavanje. Predavatelja oskrbi tajništvo in se je zato obrnil na njega. Naj je ne bo podružnice, ki ne bi svojim članom priredila tega za naš pokret važnega predavanja.

† Terezija Pogačar. Iz št. Pavla pri Preboldu so nam sporočili tužno vest, da je po mučni bolezni umrla članica naše podružnice, tovarišica Terezija Pogačar v nežni mladosti 17 let. Pokojnica je bila dobra članica in vrla tovarišica. Njen pogreb je pričal, da je bila priljubljena. Namesto venca so člani naše podružnice zbrali med seboj 430 Din in jih dali preostalim. Pokojni tovarišici naj bo lahka domača gruda, preostalim pa naše tovariško sožalje.

SENOVO. V nedeljo dne 20. t. m. ima podružnica NSZ ob 3. uri popoldne v prostorih rudniške restavracije svoj občni zbor. Na občnem zboru poroča tudi delegat centrale, član oblasne skupščine, tovariš Fran Tavčar. Vabimo vse člane, da se sigurno in točno udeležijo tega važnega občnega zbora.

SREDNJA VAS V BOHINJU. Tukajšnja podružnica priredi v nedeljo 20. t. m. ob 11. uri dopoldne v hotelu Grobotek članski sestanek, katerega se udeležijo strokovni tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. Z ozirom na važno poročilo strokovnega tajnika vabimo vse člane, da se tega sestanka udeležijo polnoštevilno in točno.

ZAGORJE. Obe tukajšnji podružnici imata v nedeljo 20. t. m. ob 3. uri popoldne v Sokolskem domu skupno odborovo sejo, katere se udeležijo predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan. Vse odbornike prosimo, da se te seje sigurno in točno udeležijo.

MEŽICA. Podružnica Narodno-strokovne zveze je imela v nedeljo 13. t. m. občni zbor. Po poro-

čilih odbornikov, ki so bila vsa soglasno sprejeta, se je izvolil nov odbor, in sicer predsednik tov. Josip Leskošek, podpredsednik Ferdo Pustoslemšek, tajnik Ivan Capuder, blagajnik Josip Kunc, odborniki: Florijan Koprivnik, Franc Gornik, Maks Potočnik I., Franc Stamec; namestniki odbora: Leopold Skrubl, Alojz Roše; nadzorstvo: Rafko Winkler in Izak Leopold. Na občnem zboru je poročal tudi okrožni tajnik tov. Tumpej o nalogah NSZ. Tajnik je predaval tudi nekaj o zdravstvu in dal par lepih praktičnih navodil. Občni zbor je v vsakem oziru prav dobro uspel.

POLJČANE. V soboto 19. t. m. se bo vršilo pri nas ustanovno zborovanje Narodno-strokovne zveze, na katerem bo poročal okrožni tajnik tov. Tumpej o nalogah in ciljih NSZ. Vsi vabljeni tovariši naj se sigurno udeležijo zborovanja.

KONJICE. V nedeljo 20. t. m. ustanovimo pri nas podružnico Narodno-strokovne zveze, ker je za to organizacijo tu pri nas živahno zanimanje. Okrožni strokovni tajnik tov. Tumpej nam bo v nedeljo obrazložil pomen in namen te organizacije, na kar si izvolimo pripravljajni odbor. Vse narodno-zavedno delavstvo spada le v NSZ.

RUSE. Podružnica SSD «Unija» ima v sredo 23. t. m. svoj redni občni zbor v gostilni pri Novaku. Na občnem zboru poroča okrožni tajnik tov. Tumpej iz Maribora. Vabimo vse člane, da se udeležijo občnega zbora sigurno in točno.

PREVALJE. V soboto 26. t. m. se vrši ob 7. uri zvečer v prostorih gostilne Ahic redni članski sestanek, na katerem bo poročal okrožni tajnik tov. Tumpej iz Maribora. Vabimo vse člane, da pridejo na sestanek polnoštevilno in točno.

MARIBOR. Podružnica Narodno-strokovne zveze v Mariboru bo imela svoj redni članski sestanek v petek 25. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni Kosič. Za vse člane je udeležba obvezna z ozirom na važnost dnevnega reda. Naj torej nihče ne manjka!

«Maskerada na morju» je naslov pustni prireditvi, ki jo priredi v soboto 19. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni «Amerika» na Glincah podružnica NSZ. Na tem večeru obeta biti prav lepo, ker se bodo plesalci gugali na morju in poslušali čarobno godbo. Da bodo plesalci in gostje lahko mokri zunaj in znotraj, bo poskrbljeno. Tudi zdravila zoper morsko bolezen ne bodo manjkala. Ker gre čisti dobiček v plemenite svrhe, se je nadejati velikega obiska.

VIČ. Podružnica Narodno-strokovne zveze na Viču je imela v nedeljo 6. t. m. svoj občni zbor, kateremu je predsedoval nje predsednik tovariš Felicijan. Tajniško poročilo je podala s. Krista Oblak, blagajniško pa tov. S. Oblak. Poročilo blagajnika je izkazalo v sedmih mesecih okrog 5600 dinarjev prometa. Po poročilu nadzornika tov. Železnika so bila vsa poročila soglasno odobrena. Delegat centrale, predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan je v lepih besedah dal smernice za bodoče delo in pojasnil delavski položaj. Njegovo poročilo so vzeli zborovalci z odobravanjem na znanje. Pri volitvi odbora se je izvolil sledeči odbor: predsednik Zmago Felicijan, podpredsednik Ivan Bambič, tajnica Krista Oblak, blagajnik Stane Oblak, odbornika Pepi Križnar in Vili Barl. Nadzorstvo France Železnik, Franca Drašler in Cilka Muhič. Prav lepo uspeli občni zbor je zaključil novoizvoljeni predsednik.

★

Tedenske vesti.

Slovenski javnosti!

Ob obletnici smrti prvega ljubljanskega ljudskega župana dr. Ljudevita Periča so sklenili pokojnikov prijatelji in sodelavci, naj se počasti njegov spomin predvsem na ta način, da se mu postavi dostojen nagrobni spomenik. Podpisnemu odboru se je poverila naloga, da se obrne na vso slovensko javnost s prošnjo za blagohotne prispevke v ta namen.

Izpolnjujoč poverjeno naročilo, se obrača podpisani odbor s prošnjo na vse prijatelje in častilce spomina in dela pokojnega župana dr. Periča, naj prispevajo po svojih močeh, da se mu postavi na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu časten spomenik, ki bo pričal spoštovanje in zahvalo vsega delavnega ljudstva svojemu voditelju in zaščitniku.

Prepričani smo, da bo naš poziv našel iskren odmev v sredi vseh znancev in prijateljev, ki so poznali pokojnika ter cenili njegovo delo in spoštovali njegovo socialno udejstvovanje.

Prispevki naj se pošiljajo Mestni hranilnici ljubljanski z označbo «Dr. Peričev spomenik».

Jože Rozman s. r.

t. č. predsednik.

Dr. Ivan Stanovnik, Ivan Kralj, Janko Nep. Jeglič, Ivan Pestotnik, Jože Langus, Rado Čelešnik, Jože Pirc, odborniki.

— Za povzdigo tujskega prometa bi bilo Mariboru in Celju v veliko korist, ako bi brzovlak Monakovo—Beljak—Zidani most—Beograd vozil po progi Beljak—Celovec—Maribor—Beograd in da bi tudi direktni voz Berlin—Zagreb—Beograd po tej progi vozil, kakor sta oba brzovlaka vozila do prevrata. S tem, da sta se oba brzovlaka dirigirala čez Beljak—Jesenice, je odpadel ves promet Nemčije in Avstrije z našimi obmejnimi kraji. Kakor smo čitali, so Nemci sami proti

progi Beljak—Jesenice, kjer se mora vsakokrat v Beljaku prenočevati. Naj bi železniški strokovnjaki pri konferenci, ki se vrši te dni v Beogradu, tudi to vprašanje v pretres vzeli in odločili v korist Mariboru in Celju.

* Šestodstotno obligacijsko posojilo mesta Ljubljane za zgradbo stanovanjskih hiš so nadalje podpisali: Müller Anton, uradnik direkcije drž. železnice 1000, Kramole Luka, predmetni učitelj drž. real. 600, Tomažič Miroslav, poštni kontrolor 1000, Dolžan Fran, profesor 1000, Trošt Franc, telovadni učitelj 400, Stavbna družba, d. d., Ljubljana 50.000, Kosec Mihael, sreski šolski nadzornik 5000, Korsika Marija, zasebnica 2000, Anton Smrdelj, strokovni učitelj 2500, Julija Smrdelj-Goli, lastnica mod. ateljeja 2500, 23 neimenovanih 75.000 dinarjev.

* Lep sprejem naših poslancev v Češkoslovaški. Naši narodni poslanci, ki so odpotovali v češkoslovaško posetit bratske češkoslovaške parlamentarce, so prispeli v nedeljo v Parkanj, na prvo postajo ob češkoslovaški meji, kjer so bili navdušeno sprejeti od zastopnikov češkoslovaškega parlamenta ter številnih zastopnikov narodnih in kulturnih društev. Vse češkoslovaško časopisje pozdravlja v navdušenih člankih prihod naših poslancev in opozarja na to, da se morajo ob priliki sedanjih razgovorov med našim in češkoslovaškim parlamentarnim zastopstvom poglobiti kulturne in gospodarske vezi med obema slovanskima narodom.

* Novi sreski šolski nadzorniki. Imenovani so za sreske šolske nadzornike: za ljubljansko okoličje g. Miroslav Pretnar, za Kamnik g. Gustav Lukežič, za Črnomelj g. Ciril Vizjak, za Mursko Soboto g. Gustav Čížek, za Konjice g. Božidar Gselman, za Celje g. Rihard Pestevšek. — Za upravitelje osnovnih šol so imenovani: v Mostah g. Janko Grad, v Dolnji vasi g. Mirko Kosin; za veroučitelja v Ljubljani gg. Fran Šmid in Feliks Tavčar.

* **Ne pozabite na Vodnikovo društvo!** Lanske lepe knjige Vodnikove družbe so splošno uga-jale, letošnje pa bodo, kakor nam poročajo, še mnogo zanimivejše. Zato naj ne bo nobenega naprednega Slovenca ali napredne Slovenke, ki bi ne bila člana Vodnikove družbe. Za borih 20 dinarjev dobiš 4 lepe knjige, katerih vsaka je sama vredna istega denarja. Priglasite se vsi pri družbenih poverjenikih vsaj do konca t. m. Ne odlašajte!

* **Načrt naše železniške mreže.** Iz Beograda poročajo, da je predsednik konference za izdelavo načrta našega bodočega železniškega omrežja, ki se je končala te dni, posetil prometnega ministra generala Milosavljevića ter mu izročil spomenico konference. V tej spomenici je podrobno pojasnjen ves načrt. Konferenca je sprejela v prvo gradbeno periodo 29 normalnotirnih železniških zvez v skupni dolžini 4248 km in 6 ozkotirnih železniških zvez v skupni dolžini 761 km. Te železnice se imajo po mišljenju konference graditi kot nujne v dobi bodočih 20 do 25 let. Gradbeni stroški so cenjeni na okrog 14 milijard papirnatih dinarjev. Iz Slovenije so vse proge razen Straža—Kočevje sprejete v prvo gradbeno periodo. Vse ostale proge, in sicer v dolžini 2303 km normalnega tira spadajo v drugo gradbeno periodo. Gradbeni stroški za te proge so cenjeni na 8 milijard dinarjev.

* **Konja zaigral.** Znani mariborski mesar je pred par dnevi kvartal z nekim posestnikom iz Slovenske Bistrice. Začela sta igrati za visoke stave in končno je kmet zastavil svojega konja, mesar pa je stavil 7000 Din. Kmetič je igro izgubil in konj je bil mesarjev. Dovolil pa je kmetiču, da se z njim še odpelje domov. Kmet je upal, da bo mesar na konja pozabil. Toda naslednjega dne je mesar zahteval konja in ga res tudi odpeljal. Kmetič se je ves obupan zatekel na policijo, ki mu je konja vrnila. Oba se bosta morala zaradi zabranjene hazardne igre zagovarjati pred sodiščem.

* **Atentati.** Neznani zlikovci so ponoči zažgali pred stanovanjem vodje delavnic državnih železnic inž. Dolhoveškega petardo, ki je z močno detonacijo eksplodirala. Eksplozija je bila tako močna, da so popokale na hiši šipe. Na inž. Dolhoveškega je bil že pred par tedni izvršen napad. Takrat so ga neznani moški zvečer napadli in pretepli. Sumi se, da so to isti storilci. Policija se trudi, da jih izsledijo, toda doslej je bilo zasledovanje brezuspešno. Iste noči je eksplodirala petarda tudi pred stanovanjem g. Vollerja, poveljnika mariborskega gasilskega društva.

* **Vlom v Lokah pri Zagorju.** V noči od 29. na 30. januar so neznani vlomilci že v drugič vlomili v trgovino gospe Marije Kovač-Počkove na Lokah pri Zagorju ob Savi. Odnegli so raznega manufakturnega blaga v vrednosti do 7000 Din.

* **Velik vlom v Črešnovcih.** Neznani lopovi so te dni ponoči vdrli v Črešnovcih v trgovino Ivana Kramarja ter odnesli poleg več sto dinarjev gotovine za 8000 dinarjev vrednosti različnega blaga. Sumljiva vloma sta dva starejša moška, ki sta se potikala en dan pred vlomom okrog vasi.

* **Trboveljske novice.** Na občnem zboru Sokola v Hrastniku so bili izvoljeni za poslovno leto 1927.: kot starosta Lojze Hofbauer; podstarosta Davorin Cander, tajnik Ivo Farčnik, blagajnik Jože Grozdnik, načelnik Pavel Bauerheim, načelnica Vera Iskrova, prosvetar Karel Logar; odborniki Ivan Draksler, Julka Štihova, Vladimir Ignatijev. — Na seji Bratovske skladnice v Trbovljah je bilo znova upokojenih večje število rudarjev. Premoženjsko stanje skladnice izkazuje ob novem letu: bolniška blagajna 9.347.853-28 Din, a koncem leta 1925. 9.981.688-61 Din; premoženje se je torej zmanjšalo za 633.815-33 Din; podporni fond 178.913-51 Din, koncem leta 1925. pa 251.488-79 Din; premoženje se je zmanjšalo za 72.575-28 Din. — Gasilsko društvo v Trbovljah bo priredilo za svojo 40letnico meseca maja tombolo, katere čisti dobiček naj bi omogočil društvu

nabavo novega gasilskega orodja. — Rudniško in trško gasilsko društvo sta ustanovili pevski zbor, katerega pevovodja je g. Mihael Ličar, oče znanega klavirskega virtuozu. — Narodni dom v Hrastniku marljivo nadaljuje s prirejanjem kulturnih filmov v zvezi s predavanji. V sredo dne 16. t. m. se je vršilo predavanje o Fordovih tovarnah v Ameriki. V splošnem so na sporedu vsa ona vezanimiva predavanja, ki jih priteja v Ljubljani Zveza kulturnih društev.

* **Požar v Mariboru.** V Mariboru je nastal v ponedeljek zvečer požar v tovarni električnih žarnic «Volta», ki je zgorela do tal z vsemi zalogami. Mariborski gasilci, ki so bili takoj na licu mesta, so s svojimi modernimi brizgalnimi omejili požar tekom 15 minut. Kako je požar nastal, ni znano. Ker je uničena vsa tovarna z zalogami in dragimi stroji vred, je škoda ogromna.

* **Trileten otrok v plamenih.** Te dni so pripeljali v mariborsko bolnico triletne sinčka delavke iz Frama Friderika Volmula, kateremu se je doma pri štedilniku naenkrat vnela obleka in so mu plameni mahoma ožgali celo telo. Pazite na otroke!

* **Čuvajte se sleparjev!** Po Sloveniji potuje neki Forst in nabira posebno okolj koroških rojakov prispevke za tiskovni sklad «Koroškega Slovenca». Ker nima dotični ne od uprave lista «Koroški Slovenec», ki takih pooblastil v inozemstvu sploh ne izdaja, kakor tudi ne od Jugoslovanske Matice nobenega pooblastila, opozarjamo vse narodne kroge, da mu ne nasedajo in ne darujejo ničesar.

* **Sprememba posesti.** «Jugoslavija», splošna zavarovalna družba, je od Tauzherjevih dedičev kupila trinadstropno hišo v Ljubljani, Gosposvet-ska cesta št. 4.

* **Ustreljen divji prašič.** V Jurkloštru je graščinski upravitelj Pol ustrelil 92 kilogramov težkega divjega prašiča. Drugih pet divjih prašičev je ušlo.

* **Zastrupljenje rib v Voglajni pri Celju.** Te dni so prebivalci ob Voglajni opazili v dolenjem toku potoka v bližini izliva v Savinjo na površju vode na tisoče mrtvih in omamljenih rib. Dasi je bilo že na prvi pogled jasno, da mora biti ves ta del Voglajne zastrupljen od kake škodljive tekočine, se je preiskovalni komisiji posrečilo najti vzrok zastrupljenja šele po daljšem iskanju. V kemični tovarni v Gaberju pri Celju, ki stoji blizu Voglajne, imajo v cisterni veliko zalogo žveplene kisline. Po nesreči je cisterna naenkrat počila ter se je skozi okrog 15 cm dolgo odprtino začela izlivati žveplena kislina proti Voglajni. Izteklo je po ugotovitvi okrog 2000 kg žveplene kisline. Škoda, ki zadane ribarsko društvo, je zelo velika.

* **Vsem, ki hočejo iskati dela v Franciji.** Izseljeniški komisariat v Zagrebu poroča: Vsi oni, ki se nameravajo izseliti v Francijo na delo, se obveščajo, da je po poročilu našega izseljeniškega delegata v Franciji zaradi naglega dvigovanja franka zavladala tamkaj taka gospodarska kriza, da bi nov prihod tujih delavcev povzročil brezposelnost. Zato naj se zainteresenti za Francijo nikar ne podajajo tjakaj. Ko se bodo prilike za naše delavce zopet zboljšale, bo izseljeniški komisariat na to pravočasno opozoril zainteresente.

* **Mednarodni zračni promet preko Jugoslavije.** Dne 15. t. m. se je otvorila mednarodna zračna linija Pariz—Praga—Dunaj—Zagreb—Beograd—Carigrad. Proga je otvorena za potniški in poštni promet.

* **Španska bolezen v naši državi** se še vedno širi in razsaja v zadnjem času posebno v naših južnih krajih, kjer zahteva številne smrtno žrtve. Pri nas v Sloveniji španska bolezen daleko ni tako huda, kakor je bila po prevratu leta 1918.

* **50letnico svojega rojstva** je praznoval 11. t. m. naš odlični somišljenik g. Karel Cimperšek, veletrgovec, posestnik in načelnik okrajnega zastopa v Sevnici. Kot načelnik okrajnega zastopa si je pridobil za sevniški sodni okraj neveljavih za-

slug. Pri zadnjih oblastnih volitvah je kot nosilec liste SDS znatno povečal število demokratiških volilcev v sevnškem okraju. Še na mnogo let!

* **Pred občinskimi volitvami v Novem mestu.** Na občinske volitve v Novem mestu, ki se bodo vršile v maju, se že pripravljajo vse stranke.

Dopisi.

JESENICE. Sokolsko društvo na Jesenicah vabi in opozarja vse telovadbi obvezno članstvo, da je pričelo z vadbo vaj za pokrajinski izlet v Ljubljani, in sicer se vrši telovadba za člane v sredo in petek, za članice v torek in četrtek vedno od 20. do pol 22. ure. Prednjaški zbor pričakuje sokolske točnosti in reda od vseh članov, ki so po pravilih obvezani obiskovati telovadbo do 26. leta, na bo naš nastop na pokrajinskem izletu časten. Zdravo!

BLED. V nedeljo 13. februarja se je vršil na Bledu v restavraciji Kaps sestanek narodnih socialistov. Sestanek je otvoril tov. Janez Hudovernik. Na sestanku je poročal član oblastne skupščine tov. Ivan Tavčar o političnem položaju. Referat tov. Tavčarja je bil sprejet z zanimanjem in živahnim odobravanjem. Po sestanku se je vršil občni zbor krajevne organizacije NSS in so bili izvoljeni v odbor tovariši: predsednik Janez Potočnik, podpredsednik Franc Marolt, tajnik Franc Mandele, blagajnik Franc Sartori; odborniki: Anton Potočnik, Lovro Legat, Janez Hudovernik, Matevž Savernik, Matevž Mravlja, Andrej Vovk; odborniki namestniki: Jože Kunčič, Franc Marolt in Franc Šlibar.

LOGATEC. Že zadnjič smo poročali, da so se vršile 6. t. m. pri nas občinske volitve. Narodno delavstvo je imelo svojo listo delovnega ljudstva (tretja skrinjica). Prvo skrinjico je imela SDS. Klerikaleci so imeli drugo skrinjico. Zelo so klerikaleci agitirali. Klerikalni magnati so morali uporabiti ves svoj vpliv, da so spravili na volišče svoje pristaše. Najbolj so letali in agitirali za SLS mladiči od 13 do 18 let. Tudi občinski sluga je imel veliko opravka s plakati. Silno je bil hud na demokratske plakate, ki so mešali štrene klerikalcem. Prva skrinjica je dosegla 4 mandate, tretja 2 mandata in klerikalci 11 mandatov. Mi smo zadovoljni z izidom volitev, tembolj, ker sta naša dva odbornika dobila glasove od zavednih delavcev. Na prvi občinski seji dne 15. t. m. je bil za župana izvoljen klerikalec Gabrijel Oblak, tovarnar, in za podžupana Jakob Maček, industrijec. Klerikalci, so po izvolitvi župana vprizorili po Logatec mali cirkuški tam-tam. Najeli so godbo, ki je pa igrala tako žalostno, da ni bilo nobenega pravega navdušenja med črno gardo. Najbolj so kričali za godbo, ki je obhodila ves Logatec, otroci. Starejši in pametni možje se niso udeležili klaverne bakljade.

Zadružna hranilnica

r. z. z. o. z.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 19.

Sljedeče pri nas kupljene srečke državne razredne loterije II. razreda so bile izžrebane:

5.782	9.115	11.561	15.423	18.185
20.851	20.865	29.886	34.133	47.714
47.736	47.788	48.545	48.559	66.640
66.685	59.732	71.819	70.495	78.340
86.315	91.741	95.813	111.158	111.828
111.883	115.607	115.700	120.641	121.687

Izplačevanje dobitkov

od 22. februarja do 7. junija.

Za III. razred

(žrebanje dne 7. marca)

je treba takoj srečke obnoviti. Nakažite takoj odpadajoče zneske, nakar Vam pošljemo srečke.

Pogovor o tem in onem.

Strašen potres.

Hercegovino in južno Dalmacijo je zadela v ponedeljek malo pred peto uro zjutraj strašna potresna katastrofa, kakršne tamošnji kraji že dolgo časa niso doživeli. Ognjišče potresa je bilo pri Stolcu v Hercegovini. Močno so se občutili potresni sunki, ki so sledili hitro drug za drugim in trajali približno 20 do 30 sekund, po vsej Hercegovini in v Bosni, v južnem delu Dalmacije, v Črni gori, v Albaniji in celo ob italijanskih obalah Jadranskega morja. Najhujše sta prizadeti Hercegovina in Črna gora. Potres je bil tako močan, da so ga čutili tudi v Zagrebu, Beogradu in celo v Ljubljani.

V Hercegovini je vsaj poškodovana skoro sleherna hiša. V ozemlju med Stolcem in Ljubljano, ognjiščem potresa, so porušene številne hiše in je med razvalinami našlo smrt več ljudi, vendar se bo točno število smrtnih žrtev moglo ugotoviti šele, ko bodo odstranjene vse razvaline. V Perkovičih v ljubinskem srezu se je porušila hiša kmeta Bijelića ter pokopala pod seboj osem članov broječo družino, ki so vsi našli smrt v ruševinah. V Ljublinju, kjer smrtnih žrtev ni bilo, se je novo šolsko poslopje, ki je bilo že ob priliki lanskega potresa precej poškodovano, porušilo do tal. K sreči je bil potres v zgodnjih jutranjih urah, ko ni bilo v šoli otrok. Poleg številnih drugih hiš se je v Ljublinju zrušil tudi stolp turške hule. V stolcu so težko poškodovane vse hiše in skoro vsi dimniki porušeni.

Več hiš je bilo porušeni in mnogo poškodovanih tu in v južni Dalmaciji, tako v Makarski, Šibeniku, Dubrovniku, Metkoviću, Gružu, Stonu Gabeli in drugod. V Gabeli so potresni sunki porušili več hiš, vse ostale pa več ali manj zrahljali. Na Popovem polju ob dalmatinsko-hercegovski meji se je pogreznila zemlja v precejšnjem obsegu za več metrov. V Splitu so čuli za časa potresa podzemsko grmenje, vendar večje škode potres v Splitu ni napravil. V Dubrovniku se je udril v hotelu «De la Ville» strop, pri čemer je bilo več oseb težko ranjenih.

Iz Črne gore še ni podrobnejših vesti, ker so deloma zaradi potresa, deloma zaradi zadnjih snežnih zametov prekinjene vse telefonske in brzojavne zveze. Kolikor je doslej znano, se je na Cetinju podrlo več hiš in je bilo več oseb ranjenih.

Močan potres je bil tudi v Albaniji; zlasti v severnem delu v gorskih krajih je bilo porušeni mnogo poslopij. V Italiji se je potres močno občutil v Anconi, v Benetkah, Napolju, Bariju in Trstu. V Trstu in drugih obalnih mestih se je porušilo nekaj dimnikov.

Potresna katastrofa je povzročila na vsem prizadetem ozemlju nepregledno škodo. Ogromno število ljudi je brez strehe, mnogo ljudi pa si iz strahu pred ponovnimi sunki ne upa v svoje domove. Nekaj hiš je tako poškodovanih, da so oblastva odredila njihovo izpraznitev, ker obstoja opasnost, da se naknadno zrušijo nad svojimi stanovalci. Nekatere vasi izgledajo kakor po bombardiranju s težkimi topovi. Oblastva so podvzela vse potrebne korake, da se nudi težko prizadetemu prebivalstvu, zlasti ranjenemu, nujna pomoč.

Ta potres z ognjiščem pri Stolcu je bil tektonski, kakršni so bili pri nas sploh vsi potresi, ker vulkanskih potresov, kakor v Italiji, pri nas ni. Tektonski potresi ali po naše potresi, ki nastanejo zaradi rušenja ali kakršnekoli premaknitve notranjih, bližnjih ali globljih plasti zemeljske skorje, so po svojih posledicah najstrašnejši. Vsi znani strahoviti japonski potresi so bili tektonski. V samem ognjišču se potres čuti kot močan udarec in od ognjišča dalje se širijo valovi, tako da se v daljavi čuti tektonski potres kot valovito gibanje.

nje tal. Kakor se sodi, se je pri Stolcu izvršila podzemeljska katastrofa globoko v notranjosti zemlje. Kaj vse se ob potresih dogaja v notranjosti zemlje, učenjaki najbrže ne bodo mogli nikdar natančno proučiti, da si so na tem polju odkrili že marsikaj, kar je bilo našim pradedom še velika uganka.

Ižanske pripovedke.

Rojenice v Iški gori.

V obširnem kotu med nekdanjo gosto zaraščanim Krimom in skalovitim hribom Iška se nahaja svetu malo znana vasica Iška vas.

Pravljica pripoveduje, da so stanovali pred mnogimi leti v tej preprosti vasici malone sami imoviti kmetje, ki so imeli polne hleve rogateg živine in kašče, polne žita. Mir in sreča sta bivala v onem zakotju in božji blagoslov se je razlival med pridne vaščane.

Kaj je bil vzrok tej sreči? V Iški vasi med skalovjem, borovjem in hrasti so bivale dobrotnice Rojenice. Bile so to jako lepe ženske, ki so ljubile ljudstvo in mu v marsikateri priliki modro svetovale, posebno materam so rade pomagale. Ko se je pomladi poizgubil sneg in so začele preko ljubljanskega barja pihati milejše sapice, tedaj so se oglašale Rojenice iz svojih skritih bivališč: «Oj, kmetje, pojdite orat, pojdite sejati!»

Iškavci se vselej radi slušali ta glas, in to nikdar v svojo škodo. Ko je žito zraslo in dozorelo, so se zopet oglašile iz Iške gore: «Kmetje, bila je dobra setev, bo še boljša žetev!»

In zopet so hiteli ljudje na polje, kakor so jim svetovale prijazne zlatolase gorske vile.

Letine so bile takrat jako ugodne. Žita je bilo toliko, da so utrujenim ženjam omahovale roke ter so jim padali srpi iz rok. Tedaj so prihitele Rojenice in same požele vse ostalo žito.

Žele pa so na svoj način in vezale majhne snopiče. Večkrat so prišle kar ponoči na polje ter požele vse žito, da kmetu ni bilo treba drugega, nego žito naložiti na voz in odpeljati domov. Res, zlati časi so bili to za kmete, ali prišlo je drugače. Neki prevzetan in bogat kmet se je nekoč razjezil nad Rojenicami, ki so mu velele iti na delo, ter je metal kamenje za njimi in jih grdo preklinjal. Posledica tej nevhvalečnosti je bila, da so Rojenice za vselej zapustile oni kraj in ubogi kmetje se morajo od takrat sami mučiti z obdelovanjem neplodnega polja, žal, dostikrat brez dovolj uspeha. Marjan J a m š e k.

Kamenita zakonca.

Blizu Žreleu stojita v neki duplini dva kamna. Eden je sličen moškemu, drugi ženski.

V tej duplini sta živela nekoč dva siromašna, pa srečna zakonca. Dolgo sta živela v sreči in lepi zakonski slogi, kar žena nenadoma hudo oboli in umrje.

Moža je ženina smrt silno potrla. Od žalosti in obupa je bil ves besen in je nazadnje začel celo preklinjati in žaliti Boga, češ, da mu je prizadejal z ženino smrtjo hudo krivico. Ljudje so ga tolažili, ko le ni vse skupaj nič zaleglo, pride k njemu celo župnik in mu začne pridigovati, naj se vendar pomiri, ker s svojim besnenjem Boga žali in mu dela krivico.

«No,» vzbessni žalostni vdovec, «če je res moja žalost pregrešna, naj z ženo vred okamenim!»

Pri tej priči se izpremeni nesrečni mož v kamen. Z njim vred okamenim tudi truplo mrtve žene.

Kot nemi priči tega strašnega dogodka stojita oba kamna še dandanašnji v tisti duplini.

I v a n A l b r e h t.

× **Dežela stoletnih starcev.** Sibirija je dežela, ki je znana po svojem suhem mrazu. Tam dosega ljudje visoko starost kakor nikjer v Evropi. Število stoletnikov, moških kakor ženskih, je zelo visoko. V Sibiriji se ženijo celo stoletni starci in nič posebnega ni, ako tudi v tej visoki starosti dobe potomce. Vsi ti Metuzalemi opravljajo težka dela. Uživajo tudi alkoholne pijače in kade. Poapnenje žil jih redko doleti. Naduhe ne poznajo, čuti so jim ostri, sluh in vid le malo opešata.

× **Najurnejše kače.** Ena najnevarnejših kač južne Afrike je črna mamba. Ta kača je neverjetno urna in se z nenavadno hitrostjo pomika tako po ravni zemlji kakor na goratih tleh ali pa skozi goščo. Domačini primerjajo hitrost njenih skakajočih sunkov s tekajočim konjem. Zgodili so se celo primeri, da je kača prehitela konja, ki je bil v polnem diru. Drug nenavaden pojav je velika zvestoba med kačami te vrste. Kdor je kdaj umoril to kačo, vé, da mora na vsak način izslediti in ubiti tudi njenega tovariša, kajti živali so izredno maščevalne in zasledujejo morilca svojega tovariša, dokler ga ne dobe in usmrte ali pa same poginejo. Domačini izrabijo to lastnost mambe, da se maščujejo nad svojimi sovražniki. Mrtvo kačo položijo pred posteljo svojega sovražnika in lahko so prepričani, da ga bo drug ubite kače usmrtil.

Kar je že dedom in roditeljem pomagalo, to bo pomagalo tudi Vam: «Elsafluid». Da samo «Elsafluid». To že skozi 28 let priljubljeno domače sredstvo s svojo mnogostransko uporabo od znotraj in od zunaj kot ublažitelj bolečin! Umivanje in drgnjenje z «Elsafluidom» krepi in jača Vaše telo, stori Vas zmogljive kljubovati prehlajenju in Vam pripravlja užitek. En sam poizkus je izpreobrnil mnoge, ki niso hoteli verovati, in jih privedel, da iz hvaležnosti še dalje priporočajo Fellerjev «Elsafluid». Tudi Vi boste storili isto, ako naročite za poizkus 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din, ali da Vam pride še ceneje: 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 99 Din, pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju, Stubica Donja, Elsatrg 241, Hrvatska.

Veseli boste

in vedno se boste dobro počutili ako z redno masažo, drgnjenjem in umivanjem s Fellerjevim pravim blagodišečim Elsafluidom prebudite v vseh delih telesa cirkulacijo krvi, osvežite mišice in vse telo in se storite s tem odpornega in sposobnega za delo. Že od časa naših dedov se kaže Elsafluid pri zunanji in notranji uporabi kot zanesljivo, bolečine olajšujoče domače sredstvo in kosmetikum. To potrjujejo mnoge zahvalnice. Pravi Elsafluid je močnejši in bolje deluje, nego francosko žganje.

Zahtevajte za poizkus v lekarnah in odgovarjajočih prodajalnah izrecno „Fellerjev pravi Elsafluid“, v polzkusnih steklenicah po 6 Din, v dvojnatih steklenicah po 9 Din, ali specialnih steklenicah po 26 Din. Po ošti pride tem cenejše, čim več se naroči naenkrat; z zavojnico in poštnino vred stane:

9 polzkusnih ali 6 dvojnatih ali 2 specialni stekl.	61 Din
27 " " 18 " " 6 " "	133 "
54 " " 36 " " 12 " "	250 "

Naročila nasloviti razločno takole:

EUGEN V. FELLER

lekarnar v STUBICI DONJI

Elsatrg št. 241 (Hrvatska).

Tajinstveni morilec deklet. (Nadaljevanje.)

«Ali ste se dobro zabavali, draga Ema?»

«Oh, kako krasno je bilo, da, prekrasno, — bila sem v čarobnem, pravljicnem kraljestvu,» odvrne sanjavo.

«Oj, to še ni nič, moja draga Ema, kasneje boste še vse kaj drugega videli. Danes je bil stoprav začetek; predpriprava za mnogo lepše in zanimivejše predstave!»

Ema začudeno strmi v svojega spremljevalca. Ali je mogoče še kaj krasnejšega? Seveda, saj je Herbert rekel, on že ve to.

«Kajne, sedaj me povedete domov, kajti že precej pozno mora biti?» vpraša Ema tiho kot bi se nenadoma prebudila iz sanj.

«Ampak, moja sladka Ema, saj še niti deset ni ura. Saj še niste nič večerjali; najprvo bova vendar nekaj jedla!»

«Oh ne, jedla sem že v tovarni, pa tudi najbolj prav bo, da grem sedaj domov!» reče Ema boječe.

«Pomislite vendar,» jo zavrne nežno, «če bi vas sedaj spremil do doma, bi vaši sosedi vendar mogli opaziti, da ste kasneje domov prišli. Kot rečeno, ura še ni deset, ob tej uri hišni prebivalci še niso šli k počitku. Le pol ure bova še skupaj prebila v prijetnem razgovoru, potem vas pa spremim do doma, kajne?»

Ema molči, njeno protiviljenje je premagano.

«Toda le pol ure, Herbert, kajne?» reče čez nekaj časa.

«Seveda, seveda,» jo tolaži lopov, ki spretno prikriva veselje, ki mu žari z obraza. Kočija obstane sedaj pred restavracijo, katero so predvsem obiskovali razni pustolovski lahkoživci.

Pravi gostilniški prostori so se nahajali ob zelo obljudeni ulici, dočim je bil vhod v zasebne sobe iz tihe stranske ulice. Vrtar odpre vrata kočije, Herbert skoči takoj iz nje ter pomaga Emi pri izstopu. Brez nadaljnega gre z deklico skozi medlo razsvetljeno vežo. Potem pa da nasproti prihiteljskemu natakarku pomenljivo znamenje, katero je seveda dobro razumel. Lahkoživca, ki je bil tako rekoč stalen gost v restavraciji, je poznal, vrhitega je pa tega dne že zjutraj naročil posebno sobo. Natakark spoštljivo odpre vrata majhne sobe. Na mizi so že stale izbrane jedi, iz srebrne posode za led pa so štrlele šampanjske steklenice.

Ema boječe stopi v sobo.

«No kot vidim, v sobi vsaj ni nikdo,» reče tiho ter se plaho ozira okrog.

«Seveda ne, draga Ema, saj bi se pa sicer tudi ne mogla neovirano razgovarjati,» pristavi Herbert, ki ji pomaga pri odlaganju suknje. «Prosim, usedite se vendar, odložite tudi pokrivalo.»

«Ne, ne, klobuk obdržim na glavi,» odvrne Ema, katero nenadoma navda občutek nerazumljivega ji notranjega nemira. — Bil je to občutek deklice, ki je še nepokvarjena in ki se boji za svojo neomadeževanost.

Natakark je izmenjal s Herbertom nekaj pomenljivih pogledov ter se takoj odstranil. Herbert in Ema sta sama, nemotena v sobi. Na tihem je bil Herbert seveda nejevoljen, ker je bila Ema za njegove ljubeznivosti dokaj nedostopna. Saj ni niti privolila, da bi jo smel pobožati, kaj šele objeti. Toda prikrita nejevolja se mu je kaj kmalu podelila v nadeji, da bo šampanjec itak učinkoval v zaželenem smislu. Čim zavžije Ema nekaj kozarcev peneče pijače, potem bo kaj hitro popustila v svojem odporu.

Tedaj pa nekdo potrka na vrata. Ozlovoljen se ozre Herbert k vratom, izraz v obrazu se mu stemni, ko vidi vstopiti natakarkja.

«Kaj pa iščete tukaj?»

«Nek gospod želi govoriti z vašo milostjo.»

Herbert se dvigne s stola. Gospod? To more biti le Alfred, saj mu je povedal, kje namerava večerjati z Emo. Kaj neki hoče prijatelj? Ali se je kaj pripetilo? — Nejevoljno seže po klobuk.

«Oprostite me trenutek, draga Ema! Takoj se zopet vrnem, moj prijatelj hoče najbrže spregovoriti par besed z menoj!»

Ema ostane sama v sobi. Nehote ji sedaj uidejo misli k bornemu domu. In tudi bojazen se znova pojavi v njenem srcu, bojazen, da ji tukaj preti nevarnost. Toda od koga neki le? Od Herberta? — Nemogoče, saj se vede napram nji tako blago, tako ljubeznivo, — brez dvoma, od njega ji ne preti nobena nevarnost.

Vrata sobe so se zopet odprla. — Ema se niti ne obrne, uverjena, da itak nihče drug ni prišel kot Herbert. Ema sliši bližajoče se korake, katerih odmev je nenavadno odločen. Roka se dotakne njenih ramen. Tedaj pa skoči Ema vsa preplašena na noge, hoče na ves glas zakričati, toda tisti hip ji roka zamaši usta.

«Nobenega glasu, gospodična Wilms, gre za vašo čast!»

Kaj naj pomeni to? Ali so to sanje? Kdo je mož visoke postave, ki si odpenja suknjo, izpod katere je videti krasno uniformo mornariškega častnika? Kdo je zagonetni mož, čigar obraz je skoro docela zakrit s črno krinko?

Ema omahuje, — napol nezavestna se zgrudi na stol.

«Herbert!» šepčejo njene ustnice.

«Uničevalec vaše časti ste hoteli reči, gospodična Wilms. Tega ni več tukaj in se tudi ne bo vrnil. Moji tovariši so lopova do nadaljnega vzeli v svoje varstvo. In natakarkja sem podkupil, nikogar ne bo pustil k nam v sobo!»

Ema, ki se komaj še drži na stolu, hoče klicati na pomoč, toda od strahu in presenečenja ne more spraviti nobenega glasu iz sebe. Le tiho ihtenje in jadicovanje prihaja iz njenih prsi.

«Ne bojte se, gospodična, nisem prišel, da vam kaj žalega storim, marveč da vas rešim,» reče tuji mož mirno ter se usede na Herbertov sedež.

Ema ne more spraviti nobene besede iz sebe.

«Da, gospodična, prišel sem, da vas obvarujem nesreče, ali hočete raje, da vas zadene enaka usoda kot vašo prijateljico Lizo?»

«Liza?» jekne Ema komaj slišno.

«Da, Liza Evans, vaša prijateljica, ki vas je s svojim vzgledom domala zavedla v nepopravljivo nesrečo. Ali veste, kaj je postalo iz vaše mlade prijateljice?»

Ema ni v stanu odgovoriti. Oster pogled, nepremično uprt v preplašeno deklico, je onemel vse njene ude.

«Zgubila je čast, neomadeževano ime. Prišel sem prepoznati, da jo rešim. Svojo lahkomišelnost je drago plačala. Pojdite k njej, prepričajte se sama o resničnosti mojih besed. Našli boste nesrečno bitje, ki preklinja vsako uro, odkar se je seznanila z lopovom, čigar žrtev je postala radi svoje lahkomišelnosti.»

Ema tiho ječi.

«In vas je čakala enaka usoda,» nadaljuje mož s krinko neizprosno, «tudi vi ste imeli postati dobrodošla žrtev prijatelja onega lopova, ki je vaši prijateljici Lizi zagretil celo življenje. V svoji neumljivosti lahkomišelnosti ste slepo verjeli zagotovitvi in obljubi Herberta Jacksona.»

«Tennies,» vzdihne Ema.

«Jackson se imenuje lopov!» odvrne zagonetni mož z glasom, da se Ema trese po vsem životu.

«Navedel vam je napačno ime kot svoje, ravno tako kot njegov prijatelj, ki je na sličan način varal Lizo Evans.»

Ema zopet molči. Čudno, niti za hip ne dvomi o resničnosti besed, ki jih je izgovoril tujec. Vtis neznanca je v toliki meri vplival nanjo, da mu je morala verjeti.

Mož impozantne postave pokaže sedaj z roko na šampanjske steklenice, rekoč:

«Gospodična Wilms, lepov vas je hotel s temle kipečim vinom omotiti — spraviti v nezavest. In vi, zaupljivo dete, bi bili tudi podlegli ter postali žrtev njegove pohotnosti. Gospodična Wilms, ali res nič ne mislite na svojega postarnega očeta, katerega bi bila

sramota njegove hčerke spravila v prezgodnji grob?» Ema prične krčevito plakati.

«Kako je bilo vendar mogoče,» nadaljuje neznanec, «da ste danes zašli v družbo zapeljivca? Ali je vaš oče res za dalj časa odpotoval?»

Deklica se prime za kot ogenj žareče čelo. Kaj, ali ta zagoneten tujec res vse ve? — Z lahkim nagibom glave pritrdi Ema vprašanju neznanega moža.

«A tako, no, sedaj mi je vse razumljivo,» izpregovori zopet mož s krinko. «Vem, da prevzame vaš oče malo dediščino. Čim se vrne, bom sam govoril z njim.»

(Dalje prihodnjič.)

Zabavni kotiček.

Čudno dejstvo.

Soproga bankirja (na posestvu): «Naša dobra kravica se je že zopet otelila!»

Bankir: «To je res neverjetno! Kadar pridemo mi na posestvo, se vedno pomnože goveda!»

Dobro došla dopolnitev.

Ožbovt ogleduje menežarijo in ugiblje, ali bi šel ogledat divje zveri.

Lastnik menežarije: «Prosim, le pridite bliže, samo ena opica nam še manjka!»

Ljubezen.

Ančka: «Kaj te je pa prišlo, da hočeš poročiti tega starega skopuha?»

Micika: «Misel, da skoro postanem bogata vdova, je prezapeljiva...»

Najkrajši dnevi.

Učitelj: «Kdaj so dnevi najkrajši?»

Uradnikov sin: «Proti koncu vsakega meseca.»

Zabranjeno gledanje.

Sin: «Oče mi je prepovedal, da se ne smeja eč videti.»

Sobarica: «Ugasni torej luč!»

Pred volitvami.

Župnik: «V gostilni 'Pri zamorecu' smo pili danes le brezalkoholne nestrupene pijače.»

Župan (politični nasprotnik): «Zato je pa bil vaš govor tem bolj strupen.»

Človeško življenje.

Življenje je železnica, leta so postaje, smrt je zadnja postaja, zdravniki pa kurjači.

Tudi železniška nesreča.

A: «Ali že veste za železniško nesrečo, ki se je zgodila davi?»

B: «Ne, kaj pa je bilo?»

A: «Moja tašča se je pripeljala z brzovlakom.»

V gostilni.

Gostilničar: «Kaj pravite k tej pečenki?»

Gost: «Če bi bila večja, ne bi rekel ničesar.»

Močna družina.

Župnik: «Kako močna je Vaša družina?»

Kmet: «Če bi moji sinovi skupaj držali, bi pri cerkvenem žegnanju pobili pol župnije.»

Nesebičnost.

Mož: «To je res, v tej obleki si krasna, toda stroški...»

Žena: «Ne igrayo nikake uloge, kadar gre za to, da Tebi ugajam...»

Nikjer tako poceni
odprodaja
čevljev kakor
pri **'DOKO'** Prešernova ul. 9, dvorišče.
Damski s sponami samo 80 Din.
Tudi ostalih vrst čevlji
izredno poceni naprodaj!